

ניגוני נשים

ע"ש אסתר סטולמן

בית-מדרש לנשים דתיות וחילוניות
במדרשה באורנים

המדרשה
מרכז חינוכי להתחדשות החיים היהודיים בישראל באורנים

רגע לפני אסתר... ושתי!

יונינה פלנברג

בחודש הבא נחגוג את ניצחונה של אסתר המלכה. את עוז רוחה המפתיע, את מסירות נפשה לעם ישראל, את צמיחתה המופלאה מאישה-בובה, פאסיבית ומנוהלת, למושכת בחוטים, פתלתלה ומתוחכמת.

אך רגע לפני השמח ומבדח, המסכות והרעשנים, נפנה את המקום ואת תשומת הלב לוושתי המלכה, זו אשר מבליחה באקספוזיציה של המגילה ובסוף פרק א' יורדת מהבמה.

חז"ל טרחו רבות להסביר את סירובה המרדני להופיע במשתה אחשורוש. היו שפרגנו לה את מידת הצניעות הבסיסית של אישה הממאנת להופיע בעירום מול המון גברי, כפי שנתבקשה ע"י בעלה המלך 'להקאות העמים והשירים את-נפיה פי-טובת מְקָאָה היא'. היו שהדביקו לה זנב אשר צמח לה לפתע, או חצ'קון מאסיבי, אשר כיער את פניה, פרי התערבותו של הקב"ה, אשר בדרכו הנסתרת הביא כך לבחירתה של אסתר ומיקומה בארמון המלך.

כך או כך, הכתוב מקדים לסירובה להופיע במשתה המלך מידע שולי, כמעט פרוזאי – יְגַם וְשָׁתִי הַמֶּלֶכָה עֲשֵׂתָה מְשֵׁתָה נְשִׁים בֵּית הַמֶּלֶכָה אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ אַחֲשֻׁרוֹשׁ. הפסוק העובדתי הזה מקפל בתוכו את כל ההיסטוריה המתוארת לאחר סירובה. ושתי המלכה הינה אישה עצמאית ופעילה. דבר זה כשלעצמו אולי עוד היה נסבל, שכן ראוי שהמלכה תעסוק בעמותות צדקה או תבקר בבתי חולים. אך התזמון של הזמנת המלך איננו מקרי. ושתי עסוקה במשתה נשים המתרחש במקביל למשתה הגברים ובאותו מקום. האם הפחד מהסימטריה המתפתחת בארמון הביא את המלך לקרוא לה דווקא אז? או אולי הדבר המאיים באמת הוא החוג הסגור של קבוצת נשים המתכנסת לחגוג באופן עצמאי ובלתי תלוי בגברים? מה קורה שם במשתה הנשים? על מה הן מדברות? מה הן זוממות? כיצד אפשר להמשיך ולשלוט באישה כאשר היא הופכת בלתי תלויה ומועצמת ע"י חברותיה?

יועצי המלך מאבחנים פה מדרון חלקלק ומסוכן, אשר עלול לחלחל לכל שרות פרס ומדי ומשם לכל שדרות הציבור: 'לא על-המלך לבדו עֲנֵתָה נְשֵׁתִי הַמֶּלֶכָה כִּי עַל-כָּל-הַשָּׂרִים וְעַל-כָּל-הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל-מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אַחֲשֻׁרוֹשׁ. כִּי-יֵצֵא דְבַר-הַמֶּלֶכָה עַל-כָּל-הַנְּשִׁים לְהַבְזֹת בְּעַלְיָהֶן בְּעֵינֵיהֶן...'. הם הופכים את התנהלותה של ושתי לנורה אדומה לכל הגברים באשר הם: חבורת נשים מאוחדת הינה איום על ההגמוניה הגברית - תחילתה בחגיגות ומשתאות וסופה מי ישורנו.

עד לא מזמן ועדיין בימינו, קיימים בארץ ובעולם מועדונים ופורומים שונים הסגורים בפני נשים. מקומות בהם מתקבלות החלטות, נקבעים מהלכים פוליטיים, כלכליים ותרבותיים. לאט לאט, קמעה קמעה, צומחות ועולות להן קבוצות ופורומים של נשים. קבוצות לימוד ועיון, קבוצות תמיכה, וקבוצות להעצמה כלכלית. בקבוצות אלו מתפתח לו שיח נשי, המאפשר לנשים מכל הגוונים להתבונן על חייהן וצרכיהן מתוך עצמן ולא תמיד בתגובה לדרישות הסביבה. עדיין יש בתוכנו אלו החוששים מהעוצמה הנשית אשר פורומים כאלו מפתחים, אין הם מבינים את הברכה הטמונה בהם ובפירותיהם.

במקום בו מגרשים או עורפים את ראשה של אישה בשל החשש מהתפתחותה האישית, הנשית, או הקבוצתית, צומח ועולה כוח הרסני ואכזרי, כוח מפלה וגזעני – המן.